DOMSTOLENS KENDELSE (Femte Afdeling)

19. marts 2004 *

I sag C-196/03 P,

Arnaldo Lucaccioni, forhenværende tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, bosat i St-Leonards-on-Sea (Det Forenede Kongerige), ved avvocato M. Cimino,

appellant,

angående appel af dom afsagt den 26. februar 2003 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Første Afdeling) i sag T-164/01, Lucaccioni mod Kommissionen (Sml. Pers. s. I-A-67 og II-367), hvorved Retten afviste sagsøgerens erstatningssøgsmål,

* Processprog: italiensk.

den anden part i appelsagen:

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Currall, som befuldmægtiget, bistået af avvocato A. Dal Ferro, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt iførste instans,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C. Gulmann, og dommerne S. von Bahr og R. Silva de Lapuerta,

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: R. Grass,

afsagt følgende

Kendelse

1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 3. maj 2003 har A. Lucaccioni i medfør af artikel 56 i Domstolens statut iværksat appel til prøvelse af

dom afsagt den 26. februar 2003 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans i sag T-164/01, Lucaccioni mod Kommissionen (Sml. Pers. s. I-A-67 og II-367) herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten afviste A. Lucaccionis søgsmål om erstatning i henhold til de almindelige regler om ansvar uden for kontraktforhold, for den ikke-økonomiske fysiske skade, som var påført ham i perioden forud for frembruddet af hans erhvervssygdom, og hvorved Retten bestemte, at hver part bærer sine egne omkostninger.

Relevante retsforskrifter

2 Artikel 236 EF bestemmer følgende: »Domstolen har kompetence til at afgøre alle tvister mellem Fællesskabet og dets ansatte med de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i vedtægten for dets tjenestemænd, eller som fremgår af de ansættelsesvilkår, der gælder for dets øvrige ansatte.«

3 Artikel 91, stk. 1, i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«) bestemmer:

»De Europæiske Fællesskabers Domstol kan afgøre enhver tvist mellem Fællesskaberne og en af de af denne vedtægt omfattede personer om lovligheden af en akt, der indeholder et klagepunkt imod denne person efter artikel 90, stk. 2. I tvister, der angår pengebeløb, har Domstolen fuld prøvelsesret.«

4 Vedtægtens artikel 91, stk. 2, bestemmer:

»En klage kan kun antages til påkendelse ved De Europæiske Fællesskabers Domstol, når:

— der for ansættelsesmyndigheden i forvejen er indbragt en klage efter artikel 90, stk. 2, inden for den deri fastsatte frist,

og

— denne klage har været genstand for en udtrykkelig eller stiltiende afvisning.«

5 Vedtægtens artikel 90, stk. 1 og 2, lyder således:

»1. Enhver person, der er omfattet af denne vedtægt, kan forelægge en ansøgning for ansættelsesmyndigheden om at træffe en beslutning for sit vedkommende. Myndigheden meddeler den pågældende sin begrundede beslutningen inden fire måneder efter dagen for ansøgningens forelæggelse. Hvis der ikke er afgivet svar inden fristens udløb, anses dette som en stiltiende afvisning, som kan gøres til genstand for en klage i henhold til efterfølgende stykke.

2. Enhver person, der er omfattet af denne vedtægt, kan for ansættelsesmyndigheden indbringe en klage over en akt, der indeholder et klagepunkt imod ham; det gælder såvel, når ansættelsesmyndigheden har truffet en afgørelse, som når den har undladt at træffe en i vedtægten foreskrevet foranstaltning. Klagen skal indbringes inden for en frist på tre måneder. Fristen løber fra:

— den dag, akten offentliggøres, hvis det drejer sig om en foranstaltning af generel karakter

— den dag, afgørelsen meddeles modtageren, og i alle tilfælde senest den dag, den pågældende får kendskab til den, hvis det drejer sig om en foranstaltning af individuel karakter. Hvis en afgørelse af individuel karakter kan skade tredjemand, løber fristen fra den dag, han har fået kendskab til afgørelsen, dog senest fra den dag den offentliggøres

— den dag, fristen til at afgive svar udløber, når klagen vedrører en stiltiende afvisning i henhold til stk. 1.

Myndigheden meddeler den pågældende sin begrundede beslutning inden for en frist på fire måneder fra den dag, hvor klagen er fremsat. Er der ikke afgivet svar på klagen inden for denne frist, anses dette som en stiltiende afvisning, der kan gøres til genstand for en klage i henhold til artikel 91.«

6 Vedtægtens artikel 73, stk. 1, første afsnit, bestemmer, at under de betingelser, der er fastsat i henhold til en af Fællesskabernes institutioner efter fælles aftale og efter udtalelse fra vedtægtsudvalget vedtaget ordning, sikres tjenestemanden fra tiltrædelsesdagen imod risiko for sygdomme og ulykker.

7 Vedtægtens artikel 73, stk. 2, litra b) og c), bestemmer ved tilfælde af vedvarende, total invaliditet: udbetaling til den pågældende af et engangsbeløb, der er lig med hans årlige grundløn multipliceret med otte, udregnet på grundlag af tjenestemandens månedsløn i de sidste tolv måneder forud for ulykken. I tilfælde af vedvarende, delvis invaliditet udbetaling til den pågældende af en del af den under litra b) nævnte erstatning, udregnet på grundlag af den tabel, der fastsættes i denne artikels stk. 1's nævnte ordning.

8 Ordningen om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber (herefter »dækningsordningen«) fastsætter i henhold til vedtægtens artikel 73 de vilkår, i henhold til hvilke tjenestemanden dækkes mod risiko for ulykker og erhvervssygdomme.

9 Denne ordnings artikel 12 bestemmer:

»1. I tilfælde af tjenestemandens vedvarende, totale invaliditet som følge af en ulykke eller erhvervssygdom, udbetales der ham det i vedtægtens artikel 73, stk. 2, litra b), fastsatte beløb.

2. I tilfælde af tjenestemandens vedvarende, delvise invaliditet som følge en ulykke eller erhvervssygdom udbetales der ham et engangsbeløb, som beregnes på grundlag af de satser, som er fastsat i invaliditetstabellen, som er optaget i bilaget.«

10 Dækningsordningens artikel 14 bestemmer:

»Efter udtalelse fra de i artikel 19 nævnte rådgivende læger eller det i artikel 23 nævnte lægeudvalg ydes der erstatning til tjenestemanden for enhver varig beskadigelse eller misdannelse, der, selv om det ikke påvirker tjenestemandens arbejdsevne, skader hans fysiske integritet og forvolder faktisk skade på hans forhold til omverdenen.

Denne erstatning beregnes ved en analog anvendelse af satserne i de i artikel 12 nævnte invaliditetstabeller. Såfremt de æstetiske skader er forbundet med en anatomisk-funktionel beskadigelse, forhøjes nævnte satser i passende omfang.«

Sagens faktiske omstændigheder

11 Sagens faktiske omstændigheder kan, således som de er angivet i den appellerede doms præmis 2-12, sammenfattes som følger.

12 Sagsøgeren indtrådte i De Europæiske Fællesskabers tjeneste i 1962.

13 I 1990 ansøgte sagsøgeren under henvisning til, at han havde været udsat for asbeststøv i det tidsrum, hvorunder han havde gjort tjeneste i Berlaymont-bygningen, Bruxelles (Belgien), om, at de lungebeskadigelser, han havde klaget over, blev anerkendt som erhvervssygdom, og at der blev fastsat en vedvarende invaliditetssats for ham.

14 Efter udløbet af proceduren i vedtægtens artikel 78 blev sagsøgeren pensioneret og fik tilkendt en invalidepension på 70% af sin grundløn. Parallelt hermed afsluttedes proceduren efter vedtægtens artikel 73 med, at sagsøgerens sygdom blev anerkendt som erhvervssygdom. Det blev fastslået, at der var tale om vedvarende, total invaliditet, og der blev fastsat en invaliditetssats på 100%. Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber bestemte desuden, under hensyn til den pågældendes vedvarende sygdomstræk og svære psykologiske problemer, at der skulle tildeles ham en erstatning på 30% af kapitalen for vedvarende total invaliditet i henhold til dækningsordningens artikel 14.

15 Sagsøgeren, der fandt, at dette beløb ikke udgjorde en fuldstændig dækning af hans skade, indgav den 15. maj 1994 klage til Kommissionen i henhold til dækningsordningens artikel 28 og vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage, som Kommissionen, da der ikke foreligger nogen tidligere bebyrdende akt, har kvalificeret som »ansøgning«. Ansøgningen blev udtrykkeligt afvist af Kommissionen ved skrivelse af 22. september 1994.

16 Den 15. december 1994 indgav sagsøgeren klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, over denne afvisning. Ved afgørelse af 25. april 1995, meddelt sagsøgeren ved skrivelse af 3. maj 1995, afviste Kommissionen denne klage.

17 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 29. august 1995, registreret under nr. T-165/95, anlagde sagsøgeren sag med påstand om dels, at Kommissionen tilpligtes at betale ham erstatning, dels annullation, om nødvendigt, af Kommissionens afgørelse af 22. september 1994.

18 Ved dom af 14. maj 1998, sag T-165/95, Lucaccioni mod Kommissionen (Sml. Pers. I-A, s. 203, og II, s. 627), forkastede Retten disse påstande. Sagsøgeren iværksatte appel af denne dom, hvilken appel blev forkastet ved Domstolens dom af 9. september 1999, Lucaccioni mod Kommissionen (sag C-257/98 P, Sml. I, s 5251).

19 Den 29. maj 2000 forelagde sagsøgeren en ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1, med henblik på at opnå erstatning i henhold til de almindelige regler om ansvar uden for kontraktforhold for den ikke-økonomiske og fysiske skade, som han havde lidt i perioden forud for frembruddet af hans erhvervssygdom.

20 Da denne ansøgning ikke var blevet besvaret inden for den frist, der er fastsat i nævnte vedtægtsbestemmelse, indgav sagsøgeren en klage, som ligeledes blev stiltiende afvist.

21 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 19. juli 2001 anlagde sagsøgeren sag i henhold til vedtægtens artikel 91. Sagen blev afvist ved den appellerede dom, hvilken afvisning er baggrunden for nærværende appel.

Den appellerede dom

22 Til støtte for søgsmålet om erstatning for den ikke-økonomiske og fysiske skade, som Kommissionen havde forvoldt i årene fra 1967 til 1990, altså inden fremkomsten af erhvervssygdommen, fremførte sagsøgeren ved Retten et anbringende om den forfølgelse, han havde været udsat for på grund af de arbejdsbetingelser, som Kommissionen bevidst havde pålagt ham, samt på den skjulte og hemmelige måde, hvorved Kommissionen havde besluttet at indlede hans invaliditetsprocedure.

23 Sagsøgeren fremførte under dette anbringende, at Kommissionen og/eller hans forvaltningschefer havde gjort sig skyldig i en række direkte og/eller indirekte ansvarspådragende handlinger, fordi sagsøgeren under trussel om disciplinærsag var blevet pålagt at arbejde i en bygning, der som bekendt var isoleret med asbest, hvilket disse havde skjult ved falske erklæringer i flere år, skønt de var vidende om, at asbest er yderst sundhedsfarligt.

24 Retten afviste ved den appellerede dom sagen og bestemte, at hver part skulle bære sine egne omkostninger.

25 Retten behandlede i den appellerede dom særskilt grundene til afvisningen af den ikke-økonomiske skade og grundene til afvisningen af den fysiske skade.

26 Retten fastslog med hensyn til den ikke-økonomiske skade efter at have forkastet de af Kommissionen fremsatte formalitetsindsigelser dels om, at sagen allerede var blevet pådømt, dels om reglen om, at en sag ikke kan pådømmes to gange, at sagen måtte afvises, idet fristerne i artikel 90 og 91 ikke var blevet overholdt.

27 Modsat det af sagsøgeren anførte fastslog Retten, at skrivelsen til Kommissionen af 15. maj 1994 var en ansøgning forelagt i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1. Denne ansøgning blev afslået ved Kommissionens afgørelse af 22. september 1994, og da sagsøgeren ikke havde bestridt denne afgørelse med hensyn til den ikke-økonomiske skade, han havde lidt på grund af sin sygdom, fastslog Retten, at denne nye ansøgning, der lå til grund for den for Retten verserende sag, og som var dateret den 29. maj 2000, ikke overholdt nævnte bestemmelses bindende frister, idet der ikke forelå nye omstændigheder, der kunne begrunde en fravigelse af søgsmålsfristen.

28 Vedrørende den fysiske skade, som sagsøgeren havde lidt inden fremkomsten af erhvervssygdommen, fastslog Retten, at stævningen ikke var tilstrækkelig klar og derfor ikke opfyldte minimumsbetingelserne i artikel 19, stk. 1, i EF-statutten for Domstolen og artikel 44, stk. 1, i Rettens procesreglement.

29 Retten fastslog bl.a. i den appellerede doms præmis 67, at påstandene i stævningen var uklare og ikke gav Retten mulighed for at identificere de overgreb på sagsøgerens helbred, som denne gjorde gældende til støtte for sin påstand.

Retten fastslog desuden i den appellerede doms præmis 68, at sagsøgeren ikke havde fremlagt noget objektivt forhold, der gjorde det muligt for Retten og Kommissionen at bestemme karakteren og omfanget af de påståede skader.

Appellen

Parternes påstande og appelanbringender

30 Lucaccioni har i sin appel nedlagt følgende påstande:

— Appelsagen og dermed også søgsmålet ved Retten antages til realitetsbehandling.

— Kommissionen tilpligtes at betale appellanten erstatning for den ikke-økonomiske og fysiske skade, han blev påført mellem 1967 og 1990, idet der henvises til almindelig erstatningsret, Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention og de grundlæggende frihedsrettigheder uafhængig af (eller også afhængig af) vedtægtens artikel 73, og som er en følge af Kommissionens ansvarspådragende adfærd, uden at der foreligger diskulperende omstændigheder, idet Kommissionen har krænket appellantens menneskelige værdighed og

tilsidesat hans ret til integritet, hvilken skade anslås til 3 500 000 EUR (7 000 000 000 ITL), hvilket beløb fremkommer ved en analog anvendelse af de erstatningsbeløb, som hvert offer er blevet tilkendt (ca. 500 000 EUR, tidligere 1 000 000 000 ITL) ved dom nr. 4840/96 af 5. juli 1996 afsagt af Pretura Circondariale di Torino (Italien), og af de erstatninger, der er fastsat til hvert offer for »Cermis«-svævebanen, 2 000 000 EUR (tidligere 4 000 000 000 ITL).

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

31 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Appellen afvises og/eller forkastes.

— Appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger.

32 A. Lucaccioni har til støtte for appellen fremført to anbringender, hvorved han anfægter de grunde, Retten baserede sig på ved afvisningen af sagen. Disse anbringender er dels baseret på, at der foreligger et forhold, som giver ret til at fravige reglerne om søgsmålsfrister, dels på, at stævningen ved Retten indeholdt objektive forhold, som gjorde det muligt for denne at bestemme karakteren og rækkevidden af den påberåbte skade.

33 A. Lucaccioni har med sit første anbringende anført, at modsat det af Retten anførte, indeholder stævningen adskillige forhold, hvorefter det vil være muligt at fravige søgsmålsfristerne. Han har bl.a. henvist til to forhold, som hindrede ham i at indgive sin ansøgning inden for den i vedtægten fastsatte frist: Dels hans frygt for repressalier, som Kommissionen havde kunnet udsætte ham for, dels den bestandige forfølgelse, som han havde været udsat for fra Kommissionens side.

34 A. Lucaccioni har med sit andet anbringende angivet, hvad han anser for en ukorrekt vurdering af de forhold, der fremlægges i stævningen, og som vedrører bestemmelsen samt rækkevidden af den fysiske skade, som han led i tidsrummet, inden hans invaliditet blev anerkendt. Han har herved anført, at angivelsen af disse forhold i stævningen kan udgøre et grundlag for fastsættelsen af Kommissionens erstatningspligt samt dennes rækkevidde.

Domstolens bemærkninger

35 Det bemærkes først, at Domstolen i henhold til procesreglementets artikel 119, når det er åbenbart, at appellen i sin helhed eller delvis ikke kan antages til realitetsbehandling eller er ugrundet, når som helst ved begrundet kendelse kan beslutte helt eller delvis at afvise eller forkaste appellen.

36 I henhold til Domstolens faste praksis fremgår det af artikel 225 EF og artikel 58 i Domstolens statut, at appel er begrænset til retsspørgsmål, og at det derfor alene er Retten, der har kompetence til at fastlægge sagens faktiske omstændigheder, når bortses fra tilfælde, hvor den faktiske urigtighed af Rettens konstateringer fremgår af de aktstykker, den har fået forelagt, og til at tage stilling til disse faktiske omstændigheder. Bedømmelsen af de faktiske omstændigheder udgør ikke et retsspørgsmål, der er undergivet Domstolens prøvelsesret, medmindre der er tale om en urigtig gengivelse af de for Retten fremlagte beviser (jf. bl.a. dom af 5.6.2003, sag C-121/01 P, O'Hannrachain mod Parlamentet, Sml. I, s. 5539, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

37 I denne sag har appellanten i det første anbringende henvist til en faktisk vurdering, som Retten ikke har foretaget, nemlig det forhold, at der foreligger en ny omstændighed, der kan begrunde en afbrydelse af søgsmålsfristen. Retten har imidlertid med føje i den appellerede doms præmis 53 bemærket, at det »overhovedet ikke fremgår af sagens akter og heller ikke er gjort gældende af sagsøgeren, at der foreligger en ændring af omstændighederne, der kan begrunde en fravigelse af søgsmålsfristerne«. Nævnte anbringende, således som det er blevet fremført af appellanten, vedrører alene eksistensen eller konstateringen af et forhold, der kan udgøre en sådan ændring af omstændighederne.

38 Desuden bemærkes, at den antagelse, som appellanten har fremført, nemlig at der foreligger en ny omstændighed, ikke på nogen som helst måde er godtgjort. Der foreligger i sagens akter intet, der kan begrunde en ny vurdering af de faktiske omstændigheder, som påstået af appellanten. Af det forhold, at der ikke vedrørende de omstændigheder, der er fremført i den appellerede dom, henvises til den »forfølgelse«, som appelllanten skulle have været udsat for, udleder appellanten, at Retten har anerkendt dette forhold, der følger af en kendelse, som er irrelevant for nærværende sag. Denne forfølgelse kan derfor ikke anses for et godtgjort forhold, hvilket indebærer, at appellantens påstand er uden faktisk grundlag.

39 Det er derfor åbenbart, at det første anbringende ikke kan antages til realitetsbehandling.

40 Med hensyn til appellantens andet anbringende bemærkes, at i henhold til fast retspraksis fremgår det af artikel 58 i Domstolens statut og artikel 112, stk. 1, litra c), i dens procesreglement, at et appelskrift præcist skal angive, hvilke elementer der er anfægtet i den dom, som påstås ophævet, samt de retlige argumenter, der særligt støtter denne påstand (kendelse af 12.12.1996, sag C-49/96 P, Progoulis mod Kommissionen, Sml. I, s. 6803, præmis 23, og dom af 6.3.2003, sag C-41/00 P, Interporc mod Kommissionen, Sml. I, s. 2125, præmis 15).

41 I henhold til fast retspraksis er dette krav ikke opfyldt, når appelskriftet blot gentager de anbringender og argumenter, der allerede er blevet fremført for Retten. En sådan appel har i realiteten kun til formål at opnå, at de i stævningen for Retten fremsatte påstande pådømmes endnu en gang, hvilket ligger uden for Domstolens kompetence (kendelse af 26.9.1994, sag C-26/94 P, X mod Kommissionen, Sml. I, s. 4379, præmis 13, og dom af 4.7.2000, sag C-352/98 P, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, Sml. I, s. 5291, præmis 35).

42 Det bemærkes hertil, at appellanten ikke i den argumentation, han har fremført til støtte for sit andet anbringende, præcist angiver de forhold, der anfægtes i den appellerede dom og heller ikke de retlige grunde, der kan indebære dommens ophævelse. Dette anbringende vedrører ikke et retsspørgsmål og indeholder ingen

retlig argumentation, der har til formål at påvise, at Retten har begået en fejl ved vurderingen af den måde, hvorpå Kommissionen har udøvet sine beføjelser.

43 Heraf følger det, at det andet anbringende under alle omstændigheder ikke kan antages til realitetsbehandling.

Sagens omkostninger

44 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, der ifølge artikel 118 finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger, og denne har tabt sagen, pålægges det ham at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) **Appellen forkastes.**

2) **A. Lucaccioni betaler appelsagens omkostninger.**

Således bestemt i Luxembourg den 19. marts 2004.

R. Grass

Justitssekretær

C. Gulmann

Formand for Femte Afdeling